

Tin Matić i partneri d.o.o.

ODVJETNIČKO DRUŠTVO | LAW FIRM

ODVJETNICI | ATTORNEYS-AT-LAW:

mr.sc. Tin Matić, LL.M

Marija Krizmanić

specijalisti trgovačkog i međunarodnog trgovačkog prava

Business Law Specialists

Vlaška 95, 10 000 Zagreb HRVATSKA CROATIA
tin.matic@zg.t-com.hr matic.law@zg.t-com.hr
tel. + 385 (0)1 617 0791 fax. + 385 (0)1 617 0792
IBAN HR80 2500 0091 1014 0636 3
kod Hypo Alpe Adria bank d.d. u Zagrebu
OIB/PIN 08908355669
EU tax no. HR08908355669

USTAVNI SUD REPUBLIKE HRVATSKE

Trg sv. Marka 4

10 000 Zagreb

poslano R
15.3.16

Zagreb, 16.03.2016.

Podnositelj prijedloga:

- **HRVATSKA KOMORA ARHITEKATA, Upravni odbor**, Ulica Grada Vukovara 271, Zagreb, OIB: 85986018932, zastupana po odvjetnicima iz odvjetničkog društva Tin Matić i partneri d.o.o.

Sporni akt:

- članak 75. stavak 1. Zakona o građenju (NN 153/13)

PRIJEDLOG ZA POKRETANJE POSTUPKA OCJENE SUGLASNOSTI ZAKONA S USTAVOM

temeljem članka 38. Ustavnog zakona o Ustavnom sudu Republike
Hrvatske

2x

dokumentacija pod A

punomoć pod B

1.

Sukladno članku 38. Ustavnog zakona o Ustavnom sudu RH, prema kojem *svaka fizička i pravna osoba ima pravo predložiti pokretanje postupka za ocjenu suglasnosti zakona s Ustavom, i ocjenu suglasnosti drugih propisa s Ustavom i Zakonom* podnositelj prijedloga, putem predsjednika Komore, a sve putem gore navedenih punomoćnika, kao osoba ovlaštenih za zastupanje predlagatelja podnosi se naslovnom sudu slijedeći:

prijedlog za pokretanje postupka ocjene suglasnosti članka 75. stavka 1. Zakona o gradnji NN 153/13 s Ustavom RH, a koji članak glasi:

*„Autorska prava na građevini projektiranoj glavnim ili drugim projektom i građenjem u skladu s tim projektom stječu se sukladno posebnom zakonu, **ako je to ugovoreno** ugovorom o izradi projekta.*

Prijedlog za pokretanje postupka ocjene suglasnosti Zakona s Ustavom RH podnosi se iz razloga što je citirana odredba Zakona o gradnji **suprotna odredbama Zakona o autorskom pravu i srodnim pravima** NN 167/03, 79/07, 80/11, 125/11, 141/13, 127/14 (dalje

ZAPDSP) i to točnije protivna čl. 9. st. 1. i st. 2. prema kojima *autor djela je fizička osoba koja je autorsko djelo stvorila. Autoru pripada autorsko pravo na njegovu autorskom djelu činom samog stvaranja autorskog djela*, kao i čl. 4. st. 1. **Univerzalne konvencija o autorskom pravu** prema kojem *trajanje zaštite djela određuje se zakonom države ugovornice u kojoj se zaštita traži, u skladu s odredbama iz članka II. i niže navedenim odredbama*. Isto tako suprotan je čl. 5. st. 1. i st. 2. **Bernske konvencija za zaštitu književnih i umjetničkih djela** prema kojem *autori uživaju glede djela koja su zaštićena prema ovoj Konvenciji, u zemljama Unije, osim zemlje podrijetla djela, prava koja odnosni zakoni tih zemalja sada priznaju ili će kasnije priznati svojim državljanima, a i prava posebno priznata ovom Konvencijom. Uživljanje i izvršavanje tih prava ne podliježe nikakvoj formalnosti; to uživanje i izvršavanje prava ne ovisi o postojanju zaštite u zemlji podrijetla djela*.

Dodaje se kako su gornje konvencije dio pravnog poretka RH **još od 8. listopada 1991.** temeljem odluke Vlade RH o objavljivanju mnogostranih međunarodnih ugovora kojih je Republika Hrvatska stranka na temelju notifikacija o sukcesiji te su sukladno čl. 141. Ustava RH po pravnoj snazi iznad zakona te zakoni RH moraju biti s njima u skladu.

Citiranom zakonskom odredbom derogira se način stjecanja autorskog prava, odnosno omogućava se „eksproprijacija“ autorskog prava autora, a povlaštena pozicija se daje investitorima kao naručiteljima usluge projektiranja u ugovorima o izradi projekata, a koji investitori nisu niti mogu biti autori kakvog djela u smislu ZAPDSP-a.

Na temelju citiranog članka omogućava se osobama koje nisu izradile kakovo djelo, odnosno osobama bez odgovarajućeg stručnog znanja i ovlaštenja da stječu autorsko pravo nad djelom kojeg nisu izradili te im se omogućava da s tako stečenim djelom *de facto* obavljaju arhitektonsku djelatnost koju mogu obavljati samo ovlašteni inženjeri arhitekture. Iz prethodnog je očito da se opisanim postupanjem krši ustavom *zajamčeno pravo na rad i slobodu rada* (članak 55. Ustava Republike Hrvatske) *pod jednakim uvjetima*. Ujedno predmetnom odredbom Zakona o gradnji krši se i ustavom *zajamčeno pravo tržišne slobode i pravo poduzetnika da pod jednakim uvjetima sudjeluju na tržištu*, *zajamčeno člankom 49. Ustava Republike Hrvatske kao i čl. 68. st. 1., 3. i 4. Ustava RH prema kojima se jamči sloboda znanstvenoga, kulturnog i umjetničkog stvaralaštva, država štiti znanstvena, kulturna i umjetnička dobra kao duhovne narodne vrednote te se jamči zaštita moralnih i materijalnih prava koja proistječu iz znanstvenoga, kulturnog, umjetničkog, intelektualnog i drugog stvaralaštva.*

Dokaz:

- Zakon o gradnji NN 153/13

o b r a z l o ž e n j e

2.

Uvodno potrebno je napomenuti kako je podnositelj prijedloga samostalna strukovna organizacija, osnovana na temelju Zakona, koja čuva ugled, čast i prava ovlaštenih arhitekata, ovlaštenih arhitekata urbanista, ovlaštenih inženjera, ovlaštenih voditelja građenja i ovlaštenih voditelja radova, promiče, zastupa i usklađuje njihove zajedničke interese pred državnim i drugim tijelima u zemlji i inozemstvu te skrbi da ovlašteni inženjeri geodezije savjesno i u skladu sa Zakonom o komori arhitekata i komorama inženjera u graditeljstvu i prostornom uređenju NN 78/15 i u skladu s javnim interesom obavljaju svoje poslove i pritom štite i unaprjeđuju hrvatsku arhitektonsku djelatnost. U Komoru se obvezatno udružuju ovlašteni

arhitekti, ovlaštene arhitekti urbanisti, ovlaštene inženjeri, ovlaštene voditelji građenja, ovlaštene voditelji radova.

Citirani članak 75. st. 1. Zakona o gradnji suprotan je temeljnom - univerzalnom načelu stjecanja autorskog prava, a to je originarni način stjecanja istog, dakle samim činom stvaranja, odnosno isti članak uvodi derivatni način stjecanja autorskog prava što je očito protivno međunarodnom konvencijama koje su sukladno čl. 141. Ustava RH sklopljene i potvrđene u skladu s Ustavom i objavljene, a koji su na snazi te tako čine dio unutarnjega pravnog poretka Republike Hrvatske, a po pravnoj su snazi iznad zakona. Opisani način stjecanja autorskog prava je isto tako suprotan Ustavu RH te Zakonu o autorskom pravu i drugim srodnim pravima. Citirani članak 75. stavak 1. Zakona o gradnji (NN 153/13) suprotan je odredbama zakona kojima se regulira arhitektonska, kao i svaka druga inženjerska struka i djelatnost. Citiranim člankom derogira se arhitektonska profesija i stvara pravna nesigurnost, te se omogućava osobama bez odgovarajućeg stručnog znanja i ovlaštenja da ugovornim odredbama stječu nepripadna prava. Ujedno citiranim člankom krši se Ustavom zajamčeno pravo na rad i slobodu rada (članak 55. Ustava Republike Hrvatske), budući da se osobama koje nemaju odgovarajuće stručno znanje i ovlaštenje obavljaju arhitektonsku djelatnost, čime se ovlaštene inženjeri arhitekture stavljaju u nepovoljniji položaj.

Autorsko pravo može nastati samo originarno, stvaranjem autorskog djela. Drukčije stjecanje novog, dotad nepostojećeg, autorskog prava ne postoji. Ono je jedinstveno i nedjeljivo bez obzira na to što sadržava ovlaštenja imovinske i osobnopravne naravi te se isto može steći samo stvaranjem i eventualno nasljeđivanjem, dakle ni u kojem slučaju pravnim poslom, što nameće pobijani članak Zakona o gradnji. Naime, pojam autorskog djela u hrvatskom pravnom poretku definiran je kao jedinstveno i nedjeljivo pravo člankom 5. ZAPSP prema kojem je *autorsko djelo je originalna intelektualna tvorevina iz književnoga, znanstvenog i umjetničkoga područja koja ima individualni karakter, bez obzira na način i oblik izražavanja, vrstu, vrijednost ili namjenu ako ovim Zakonom nije drukčije određeno.*

Pobijanim člankom Zakona o gradnji omogućava se investitorima stjecanje autorskog prava kao jedinstvenog i nedjeljivog prava te se na taj način vrši eksproprijacija autorskog prava bez naknade i volje stvaratelja, a koje može pripadati samo samom autoru i to već u trenutku stvaranja autorskog djela.

Dodaje se kako čl. 4. st. 1. **Univerzalne konvencija o autorskom pravu** prema kojem *trajanje zaštite djela određuje se zakonom države ugovornice u kojoj se zaštita traži, u skladu s odredbama iz članka II. i niže navedenim odredbama.* Predmetno znači da se ne može niti jednim zakonskim izvorom prava derogirati zaštita (tako i samo pravo) autorskog prava koje uređuje *lex specialis* s područja autorskog prava, a to upravo uređuje Zakon o autorskim pravima i drugim srodnim pravima. Pobijanim člankom zakona pokušava se tako nametnuti drugačiji način uređenja stjecanje autorskog prava, a što je suprotno ne samo tom zakonu, već i Ustavu RH te međunarodnim konvencijama kao *legi superiori*.

Ističe se kako obvezno ugovaranje stjecanja autorskog prava predstavlja nedopustivu protupravnu formalnost za stjecanje autorskih prava u smislu čl. 5. st. 1. i st. 2. **Bernske konvencija za zaštitu književnih i umjetničkih djela** prema kojem *autori uživaju glede djela koja su zaštićena prema ovoj Konvenciji, u zemljama Unije, osim zemlje podrijetla djela, prava koja odnosni zakoni tih zemalja sada priznaju ili će kasnije priznati svojim državljanima, a i prava posebno priznata ovom Konvencijom. Uživanje i izvršavanje tih*

prava ne podliježe nikakvoj formalnosti; to uživanje i izvršavanje prava ne ovisi o postojanju zaštite u zemlji podrijetla djela.

3.

Također citiranim člankom 75. stavkom 1. Zakona o gradnji, umanjuje se vrijednost arhitektonske djelatnosti budući da se osobama bez odgovarajućeg znanja i ovlaštenja (u konkretnom slučaju investitorima s kojima bi se sklapao ugovor o izradi projekta u smislu pobijanog članka) omogućuje obavljanje arhitektonske djelatnosti. i tako stjecanje autorskog prava bez bilokakve osnove.

Na opisani način krši se i ustavom zajamčeno *pravo tržišne slobode i pravo poduzetnika da pod jednakim uvjetima sudjeluju na tržištu*, zajamčeno člankom 49. Ustava Republike Hrvatske kao i čl. 68. st. 1., 3. i 4. Ustava RH prema kojima se jamči sloboda znanstvenoga, kulturnog i umjetničkog stvaralaštva, država štiti znanstvena, kulturna i umjetnička dobra kao duhovne narodne vrednote te se jamči zaštita moralnih i materijalnih prava koja proistječu iz znanstvenoga, kulturnog, umjetničkog, intelektualnog i drugog stvaralaštva.

Naime, uslijed primjene pobijanog članka, investitori prisvajaju status autora, a očigledno je da isto nisu niti mogu biti. Naime, jedino su ovlašteni inženjeri arhitekture ovlašteni biti nositelji **autorskog prava** nad bilo kakvim **arhitektonskim** uratkom, kao **stvaratelji** prema ZAPDSP-u te kao **ovlašteni inženjeri arhitekture** sukladno Zakon o komori arhitekata i komorama inženjera u graditeljstvu i prostornom uređenju NN 78/15. Primjenom pobijanog članka Zakona o gradnji bi se dakle omogućilo osoba bez odgovarajućeg strukovnog naziva te bez ikakvog stvaralačkog rada da prisvajaju kako autorsko arhitektonsko djelo, što je u cijelosti formalno nezakonito, a u stvarnosti protuprirodno jer uopće ne vrednuje i ne poznaje čin stvaranje djela i autora kao stvaratelja.

Na opisani način dezavuiraju se arhitektonska struka, umanjuje se njezin značaj, te se omogućuje osobama s nedovoljnom razinom stručnosti da obavljaju arhitektonsku djelatnost, odnosno „prisvajaju i izrađuju“ projekte.

4.

Stoga se predlaže naslovnom sudu da nakon održane sjednice **prihvati prijedlog i pokrene postupak za ocjenu suglasnosti** citirane zakonske odredbe s Ustavom Republike Hrvatske, da **nakon prihvatanja prijedloga** i pokretanja postupka za ocjenu ustavnosti prethodnog članka **donese odluku** kojom se utvrđuje da je citirana odredba **suprotna Ustavu Republike Hrvatske odnosno da donese odluku o ukidanju predmetnog članka** i to osobito jer je isti u suprotnosti s člankom 55. Ustava kojim je zajamčeno pravo na rad i slobodu rada pod jednakim uvjetima. Ujedno predmetnom odredbom Zakona o gradnji krši se i Ustavom zajamčeno pravo tržišne slobode i pravo poduzetnika da pod jednakim uvjetima sudjeluju na tržištu, zajamčeno člankom 49. Ustava Republike Hrvatske kao i čl. 68. st. 1., 3. i 4. Ustava RH prema kojima se jamči sloboda znanstvenoga, kulturnog i umjetničkog stvaralaštva, država štiti znanstvena, kulturna i umjetnička dobra kao duhovne narodne vrednote te se jamči zaštita moralnih i materijalnih prava koja proistječu iz znanstvenoga, kulturnog, umjetničkog, intelektualnog i drugog stvaralaštva.

Još jednom se napominje da se uz prethodne odredbe Ustava, derogiraju i gore citirane odredbe Univerzalne konvencija o autorskom pravu i Bernske konvencija za zaštitu književnih i umjetničkih djela kao i lex specialis-a Zakonu o autorskom pravu i drugim srodnim pravima, uslijed čega je ovaj prijedlog u cijelosti opravdan i pravno osnovan.

Podnositelj prijedloga po punomoćniku

TIN MATIĆ I PARTNERI
odvjetničko društvo d.o.o.
10000 Zagreb, Vlačka 95

ODVJETNIK
Dr. sc. TIN MATIĆ
specijalist trgovačkog i međunarodnog
trgovačkog prava
10000 ZAGREB, Vlačka 95